Bialystok, den 31. Mai 1942
Nr 10

PREIS 20 PF.
Цана 20 фнг.

NEUER WEG
Weissruthenische Wochenzeitung für den Bezirk Bialystok

НОВАЯ ДАРОГА

Беларуская тыднёвая газэта на Беластоцкую Акругу

Verlag: Sturmverlag G. m. b. H. Zweigniederlassung Bialystok, Lindenstr. 64, Tel. 437 — Bankkonto Stadtsparkasse 700. Anzeigenpreise: Z. Z. ist die Preisliste 1 gültig.

Беласток
31-га мая 1942.

Адрас Рэдакцыі: Sturmverlag G. m. b. H. Zweigniederlassung Bialystok, Lindenstr. 64, Tel. 437—
Банкконто Гарадзкая Каса Ашчаднасьці 700
Цана абвестак паводле лісты цэнаў 1.

З усёй адказнасьцю

Пасьля першых зьнішчаючых ўдараў, нанесеных бальшавікам нямецкім аружжам, у Нямеччыну паплыла хваля беларускае моладзі, каб на палёх і ў фабрыках заступіць тых, хто з аружжам у руках змагаецца на фронце за лепшую долю народаў Эўропы. Гэтым працоўным высілкам беларускі народ мае магчымасьць таксама прыняць удзел у гэтым гістарычным мамэнце, у змаганьні за новы парадак, які нясе на сваіх сьцягох нацыяналсацыялістычная Нямеччына. **Гэта наш фронт**, які мы павінны з ўсёй адказнасьцю й сьвядомасьцю апраўдаць. Кожны беларус, едучы на работу ў Нямеччыну, павінен лічыць сябе пакліканым да выпаўненьня адказнага заданьня і з самаадданасьцю й гордасьцю гэтае заданьне выканаць як найлепш.

Мы можам з нацыянальным гонарам адзначыць, што беларусы на працы ў Нямеччыне паказалі сябе, як **найлепшыя й найбольш сумленныя працаўнікі.** Нямеччына пабачыла ня толькі працавітасьць і шчырасьць беларуса, але й высокацэнныя якасьці яго нацыянальнай душы й складу.

І таму Нямеччына з удзячнасьцю адносіцца да беларусаў, працуючых у ёй. Як вядома, **беларусы** ў Нямеччыне на моцы выдадзенага закону Міністэрствам Унутраных Справаў **зраўнаны ў правох з нямецкімі рабочымі** і маюць за працу аднолькавую аплату. Але куды большае значэньне **мае культурны ўплыў Нямеччыны на беларусаў**, які дае нам высокаякасныя кадры працаўнікоў. Усе яны, вярнуўшыся на Беларусь, будуць найлепшымі ўдзельнікамі нашага будаўніцтва. Дзякуючы існуючым у Нямеччыне беларускім арганізацыям і выходзячай у Бэрліне газэце «Раніца» беларусы маюць там забясьпечаныя поўнасьцю магчымасьці нацыянальнага разьвіцьця й росту. Нямеччына дала нам **армію сьвядомых, выбраленых нацыянальна беларусаў,** якія асабліва там, здалёк ад Бацькаўшчыны, глыбока адчулі сваю беларускасьць. Даволі пагаварыць з вяртаючыміся з Нямеччыны беларусамі, каб пабачыць, што гэта новы тып людзей, энэргічных, прадпрыемчывых і цьвёрдых нацыянальна.

Дзеля гэтага беларуская моладзь, едучая ў Нямеччыну, павінна ня толькі ўсьведамляць неабходнасьць ахвярнай і самаадданай помачы Нямецкаму Народу ў гэты вялікі для нас мамэнт, але й рэальна глядзець на тую карысьць, якую там яна атрымае. Сьмела й бадзёра хай едзе наша моладзь з цьвёрдай пастановай выкарыстаць як найлепш і найбольш побыт у Нямеччыне, каб пасьля, вярнуўшыся на Бацькаўшчыну, вясьці адбудову свайго краю!

У сувязі з выездам на работу ў Нямеччыну вырастае перад мясцовымі ўладамі й беларускім грамадзянствам важнае заданьне, каб і на мейсцы растаноўка рабочае сілы была захована без парушэньня нармальнага гаспадарчага й грамадзкага ўкладу жыцьця. Асабліва гэта датычыць солтысаў, якія найлепш арыентуюцца ў варунках кожнае паасобнае сям'і. Важны таксама ўдзел і помач нашае інтэлігэнцыі, якая павінна выдатна памагаць у данным выпадку нямецкай уладзе й выяжджаючым на работу.

У гутарках з нашымі сялянамі мы мелі ня раз магчымасьць пераканацца ў паўнейшым разуменьні імі важнасьці сучаснае хвіліны і гатоўнасьці ўсімі сіламі спрычыніцца да аканчальнай перамогі. Кожны з нас дасканальна разумее, што вайна вымагае ахвяраў. Наша ахвяра вельмі малая ў параўнаньні з тым, што ахвяроўвае Нямецкі Народ. Яго найлепшыя сыны аддаюць усё найбольшае, што яны маюць, — сваё жыцьцё, змагаючыся за лепшае заўтра народаў Эўропы. Таму гэты наш малы абавязак мы павінны з гонарам і самаадданасьцю споўніць.

Замкнуты тры савецкія арміі

У выніку баёў у абшары Харкава акружаны й замкнёны моцным стальным абручом нямецкіх збройных сілаў тры савецкія арміі. Цяпер вядомы загад Цімашэнкі 12-га мая перад пачаткам баёў каля Харкава. З яго відаць, што гэта мела быць савецкая афэнзыва. Але з гэтых вялікіх намераў савецкага камандаваньня выйшла зусім адваротнае. Наступ пачалі бальшавікі з вялікім шумам, кінуўшы каля 15 стралковых дывізыяў і пяць танкавых брыгадаў. Усе іх высілкі разьбіліся аб стальны мур нямецкае збройнае сікы. На паўночны ўсход ад Харкава разгарэлася на пяты дзень баёў найбольш жорсткая бітва. Вораг кідаў усё новыя й новыя сілы. Зьнішчаны нязьлічаныя колькасьці варожых танкаў. З камунікату Найвышэйшага Камандаваньня Арміі з дзесятага дня баёў выразна відаць, што нямецкая армія з адбіцьця ворага перайшла ў наступ і вырашыла ўвесь ход баёў. Афэнзыва, якую з шумам пачалі саветы, скончылася паражэньнем. Тры замкнёныя арміі стаяць у вабліччы свайго зьнішчэньня. Спробы прарвацца праз нямецкі стальны абруч ня мелі ніякага посьпеху. Але савецкая прапаганда яшчэ прабуе глаць, прадстаўляючы гэтыя спробы прарыву як баі. Замежныя камунікаты глядзяць больш цьвяроза на гэтую брахню й бачаць, што гэтыя апошнія канвульсыі бальшавікоў ніякай карысьці ім ня прынясуць.

Як паведамляе Найвышэйшае Камандаваньне арміі, замкнёныя на поўдзень ад Харкава вялікія савецкія сілы прабавалі прабіцца праз **абруч** замкненьня нямецкіх і саюзьніцкіх войск. Усе гэтыя спробы, якія трывалі цэлы дзень, былі адбіты з вялікімі стратамі для ворага. Канцэнтрычнай атацы нямецкіх войскаў вораг стаўляў роспачны супраціў, аднак ён быў зламаны. Ня гледзячы на вельмі густыя воблакі, нямецкае лятунства бязспынна прыймала ўдзел у баёх.

На сярэднім адрэзку фронту нямецкія атакі таксама прывялі да поўнага посьпеху. Дайшло да жорсткіх баёў у лесе, у ходзе якіх нямецкія войскі занялі звыш 30 мясцовасьцяў і на адным толькі баявым адрэзку нямецкае дывізыі зьнішчылі 85 варожых бункераў.

Пры нязначных нямецкіх стратах былі ня толькі асягнуты намечаныя мэты атакі, але часткова нават выпаўнены звыш.

Да канцэнтрычнае атакі ў сэктары Харкава.

Прамова кіраўніка беларускай сялянскай дэлегацыі ў Райхсміністра Альфрэда Розэнбэрга

Вельмі паважаны Сп. Міністру!

Мы вельмі шчасьлівыя, што змаглі наведаць сэрца новай Эўропы, сталічны горад Бэрлін і выказаць Вам, як і Сп. Міністру Асьветы й Прапаганды і ўсяму Нямецкаму Народу нашыя найшчырэйшыя пажаданьні, злучаныя з найглыбейшаю ўдзячнасьцю.

Мы просім Вас, Сп. Міністру, перадаць нашыя найлепшыя жычэньні вялікаму Павадыру Нямецкай Дзяржавы і заснавальніку новай Эўропы **Адольфу Гітлеру.** Аддзеленыя бальшавікамі, як кітайскім мурам, ад рэшты сьвету мы ледзь маглі надзеяцца, што яшчэ раз у сваім жыцьці дастанемся заграніцу. Найглыбейшым нутраным зычэньнем найлепшых сярод нас было заўсёды магчы разам ісьці з Эўропаю й належыць да яе нятолькі геаграфічна, але й гаспадарска, культурна, ідэалягічна й духова.

Некалі і нашая Беларусь належала да Эўропы. У гэную пару Беларусь была гаспадарска найбольш злучаная з Нямеччынай.. Цьвіў гандаль з нямецкімі купцамі, таксама даходзілі да нас многія культурныя памяткі Эўропы. Друкарскае мастацтва, майтборскае права местаў, землябробская тэхніка былі намі, як першаю краінаю ўсходу, перанятыя. Хітрасьцяй і сілаю нашыя заходнія, як і ўсходнія суседзі адарвалі пазьней наш край ад Эўропы й тармазілі вякамі ход разьвіцьця. Кінутае й здраджанае нашымі правадырамі ядро народу захавалася ў сваім сялянстве. Сяляне гэтыя патрапілі, ня гледзячы на ўсе ўдары лёсу, захаваць сваё арыйскае паходжаньне, сваю самабытную мову й сваё добрае сэрца, як і сваю народную паэзію, свае песьні й сваё народнае мастацтва. Дзякуючы таму, што сялянства, крыніца жыватворнай крыві, захавалася, не памёр і народ.

Нашыя адвечныя ворагі, жыдоўска-маскоўскі бальшавізм, да апошняй пары імкнуліся паняволіць наш народ і зьнішчыць ягоную мову, паэзію і мастацтва. Селяніну забралі яны зямлю, аснову ягонага існаваньня. Зрабілі яго падзёньнікам і змусілі да прыгоннай працы, яшчэ горшай, як за паншчыны.

Гэтыя часы назаўсёды ўжо за намі. Нам выпаў гонар запэўніць Вас, Сп. Міністру, што мы толькі, дзякуючы пераможнай нямецкай арміі пад геніяльным павадырствам **Адольфа Гітлера** атрымалі нашую свабоду. **Адольф Гітлер** вызваліў нас ад жыдоўска-бальшавіцкага панаваньня.

Ужо другі раз вітае Беларусь пераможную нямецкую армію ў сваёй краіне. У часе сусьветнай вайны атрымала Беларусь свае першыя правы а таксама школы й культуру ў роднай мове з рук фэльдмаршала Гіндэнбурга. 25 сакавіка 1918 году Беларусь была абвешчана вольнаю й незалежнай. З рук вялікага павадыра **Адольфа Гітлера** атрымлівае Беларусь другі раз сваю нацыянальную свабоду. Прызнаньне жыцьцёвага прастору для Беларусаў, іхных правоў на мейсца ў новай Эўропе, далучэньне моцна зрушчанага Смаленскага абшару да Беларусі, скасаваньне калгасаў і падзел зямлі паміж сялян — усё гэта маем мы дзякуючы Нямеччыне й яе Павадыру.

Мы маем цяпер магчымасьць зьведаць Нямеччыну асабіста. За кароткі час нашага тут быцьця мы многа што пабачылі. Пра бачанае мы можам сказаць: расава чыстая, вартасная арыйская кроў, што плыве ў нямецкім народзе, стварыла нацыю й цьвітучую й непахісную дзяржаву, якая вытрымае ўсе буры.

Сталін дамагаецца неадкладнае адцяжваючае акцыі

Рузвэльт супроць беспадставнага аптымізму сярод плютакрацыі. Адмірал Лэнд: «Вайна марскога транспарту». Новыя абмежаваньні й патугі Англіі.

Адмірал ЗША Лэнд у закліку да Англіі з нагоды «Дня амэрыканскага флоту» заявіў, што гэтая вайна ёсьць вайной марскога транспарту. Нямецкія надводныя лодкі, як паказвае Надзвычайны Камунікат Найвышэйшага Камандаваньня Арміі, пацьвярджаюць зусім гэтыя яго меркаваньні.

На прэсавай канфэрэнцыі ў пятніцу Рузвэльт заявіў, што па яго пагляду вайна можа быць зацяжной. Ён дайшоў да гэтага пераканаваньня відочна на падставе такіх - жа разваžаньняў, як іх сфармуляваў адмірал Лэнд. На зьдзіўленае пытаньне прадстаўнікоў прэсы, як яго заяўленьне пасуе з аптымізмам, зэлектрызаваўшым апошнімі днямі ўсе голавы ад Вашынгтону да Лёндану, Рузвэльт зьняверана адказаў, што грамадзкая апінія вагаецца паміж надзеяй і дэпрэсіяй, а найбольш на падставе адбываючыхся ваенных падзей. Гэтым ён быццам намякнуў на савецкія «посьпехі», якія між тым аказаліся нічога не вартымі.

Заяўленьні адмірала Лэнда і Рузвэльта азначаюць: вялізарная прадукцыя Злучаных Штатаў, фантастычнымі цыфрамі якой Рузвэльт, здавалася-б, мог здушыць народы зямлі, нічога тымчасам ня можа зрабіць дзякуючы транспартным труднасьцям. Імкненьне пераставіць усё на неабходную прадукцыю выклікана відочна зразуменьнем, што з увагі на цяперашнюю фазу змаганьня за Ціхі і Атлянтыцкі акіян амуніцыя, зброя і караблі важней, чым фабрыкі па будучыню. Але адначасна ангельцам заяўляецца, што яны самі мусяць больш прадукаваць, бо ў выніку агульна ўзрастаючага напружаньня й няпэўнасьці лёсу даставаў праз мора саюзьнікі Рузвэльта мусяць больш, як дасюль прадугледжвалася, пераняць цяжар на сябе. Гэткім чынам, ангельцы мусяць больш працаваць, саветы рабіць больш афэнзываў, аўстралійцы больш рызыкаваць.

Новыя абмежаваньні й патугі Англіі выяўляюць гэты працэс. Абвешчана, што пры павышаным часе працы ў фабрыках і бюрах — найменш 52 гадзіны ў тыдзень — ня ўлічваецца абедзенны перапынак. Міністар працы Бэвін апублікаваў адначасова праграму мабілізацыі апошніх працоўных рэзэрваў, што дае магчымасьць пазнаць, як ужо цяжка перад тым такой багатай Англіі, калі яна зьбірае апошнія рэшткі. Нават банкі, асэкурацыі і біржы, раней сьвятчэнныя мейсцы ў плютакратычнай Англіі, мусяць аддаваць больш працаўнікоў для войска й фабрык амуніцыі. Запасы сыравіны ўсё больш вычэрпываюцца.

Таксама й вугальная індустрыя напружвае свае апошнія сілы. Крыппс. як чуваць, прыгатаваў кампрамісны праект дзяржаўнага кантролю, пры помачы якога ён прабуе правесьці рацыяналізацыю канфлікту. «Нью Кронікль», разглядаючы дыскусіі ў парляманце аб многіх паражэньнях, заўважыў, што разважаньне стратэгічных памылак Чэрчыля не аслабіла ніякім чынам яго аўтарытэту ў краі. Чэрчыль, значыцца, і далей па даручэньню Рузвэльта будзе прабаваць прынесьці Англіі пачуцьцё перамогу праз катастрофы...

Нічога дзіўнага, што Аўстралія ўваходзіць з узрастаючай трывогай у новую фазу вайны. Апошнія інфармацыі з Новай Гвінэі даносяць, што там назіраецца перасоўваньне ўсіх кінутых перад тым на Філіпіны японцамі паветраных сілаў у Паўдзённае мора. Ангельцы як паведамляе Рэйтэр, пасьпешна перадалі Аўстраліі вялікшыя транспарты самалётаў, прызначаных ўласьціва для іх ЗША. Што гэтыя транспарты цяпер мусяць ісьці праз Ціхі акіян замест праз Атлянтык, гэта магло быць у сувязі з тайнымі разважаньнямі аб найхутчэйшым й найэфэктоўнейшым застасаваньні ў гэтым годзе ўсіх знаходзячыхся ў распараджэньні сродкаў. Скарачэньне дарогі для марскога транспарту адыгрывае ўсё большую ролю. Саветы гэтую справу разьвязалі на сваю карысьць, заяўляючы, што заходнія дзяржавы могуць ім найлепш памагчы, калі яны ўсю магчымую сілу свайго ваеннага матар'ялу застасуюць актыўна на захадзе, дзе яго можна хутка й непасрэдна ўжыць па выпадак яшчэ большае небясьпекі для транспартных шляхоў у Савецкі Саюз.

Як паведамляюць з Вашынгтону, Сталін зьвярнуўся да Англіі й ЗША з новай просьбай пачаць адцяжваючую акцыю ў Эўропе, «бяз увагі на тое, дзе і колькі-б яна не каштавала людзкіх жыцьцяў і матар'ялу». Амэрыканскі камунікат робіць да гэтага заўвагу, што Саветы прадбачаць страту людзкіх жыцьцяў на дасьледзе сваіх уласных рэзэрваў, як другарадную справу. Сталін хоча, як відаць, не на аднаго сябе браць кошты паражэньняў і транспартных труднасьцяў сваіх ангельскіх саюзьнікаў. Але ён ня зможа зьмяніць стан рэчаў, бо марская вайна дайме Англіі й ЗША якраз там, дзе яны неадкладна й найпільней стараюцца нешта зрабіць.

Паўвостраў Керч цалком у нямецкіх руках

Пасьля ўзяцьця штурмам апошніх бальшавіцкіх маставых умацаваньняў з двух бакоў гораду Керч увесь паўвостраў Керч знаходзіцца ў нямецкіх руках. Нямецкія войскі здабылі прыступам распаложаную на поўдні крэпасьць Керч і пануючыя над марскім пралівам умацаваньні Ієнікале (у свой часе збудованыя туркамі).

Паўвостраў Керч мае 2.500 квадратных кілямэтраў і па велічыні амаль адпавядае, такім чынам, Люксэмбургу. Шырынёй да 50 км., ён удоўжкі мае 90 клм. (калі лядзіць самалётам). Керчанскі і Ієнікальскі шлях у найвузейшым мейсцы маюць усяго 3 км. шырыні. Праз край праходзяць адгаліненьні Іяльскіх гараў. У Керчы адбываецца плаўленьне жалезнай руды, залежы якой тут у вялікай колькасьці. Значная тут таксама й прадукцыя тытуню. Дзякуючы апанаваньню Керчанскага марскога праліву бальшавікам загароджаны доступ з Азоўскага мора ў Чорнае. Якое значэньне прыдавалі бальшавікі гэтаму малому паўвостраву, відаць з сілы выбудаваных пазыцыяў і згра маджаных там на цесным абшары арміяў, а таксама з роспачных адцяжваючых атакаў у сэктары Харкава.

Абшары занятыя японцамі ў Кітаі

Кітайскі абшар ваенных дзеяньняў пасьля амаль пяці гадоў вайны

З УСЯГО СЬВЕТУ

Паводле паведамленьня герцага фон Глюгэстэра, прабываўшага ў Іраку, у Барсе знаходзяцца акрамя брытанска-іракскіх войскаў таксама й савецкія.

—*—

У эгіпецкім горадзе Фаюм выбікла крывавая бойка паміж брытанскімі і эгіпецкімі афіцэрамі. У выніку бойкі, у якой ужыта было аружжа, ёсьць забітыя й раненыя.

—*—

Пастановай прэзыдыюму Вярхоўнага Савету Сав. Саюзу паслом у Японіі вызначаны Е. Малік. Яго папярэднік Сметанін адкліканы з свайго становішча.

—*—

Вулькан на Гаваі Маупалёа пачаў ізноў дзеяць. Горад Гілё на Гаваі ў небясьпецы. Больш 14 дзён плыве з вулкану лява, якая з хуткасьцю 2 міляў у дзень зьбліжаецца да гораду. Бамбардыроўшчыкі З.Ш.А. бамбардавалі ляву, каб стрымаць яе струмень.

—*—

На Яве зволынены японцамі 2.500 палонных, знаходзіўшыхся ў лягеры палонных Малянг.

—*—

У Алеппо ангельска-гаўлістычны ваенны суд засудзіў чатырох арабаў на кару сьмерці за партызанцкую вайну супроць брытанскіх войскаў. 15 арабаў, належаўшых да вайсковай арганізацыі, засуджаны на пазбаўленьне свабоды ад 5 да 13 гадоў.

—*—

Як падае «Рэсто дэль Карліно», граніца між Турцыяй і Іранам закрыта. Прычыны гэтага мерапрыемства не пададзены.

—*—

200 км. на ўсход ад Караджы зышоў з рэльсаў Пэнджаб-экспрэс. 22 асобы забіты. Праўдападобна, гэта акт сабатажу магаметанаў у вадказ на прасьледаваньні брытанскай паліцыі.

—*—

Памёр кардынал Бодрыльяр, настар францускіх кардыналаў і рэктар каталіцкага інстытуту ў Парыжы. Кардынал меў 84 гады. Ён быў старонынікам палітыкі нямецка-францускага супрацоўніцтва.

Самадзельная Беларуская грэцка-каталіцкая царква

Гэнэральны Камісар Беларусі Вільгэльм Кубэ зацьвердзіў вызначаньне рымскім папою айца Неманцэвіча, грэцка-каталіцкага сьвятара, на экзарха (кіраўніка) Беларускай Грэцка-Каталіцкай Царквы, з цэнтрам у Альбэртыне каля Слоніма.

Экзарх Беларускай Грэцка-Каталіцкай Царквы, Беларус з Сакольшчыны, быў гадунец Пецярбурскай каталіцкай духоўнай акадэміі, сябра беларускага гуртка ў гэтай акадэміі. За польскіх часоў а. Неманцэвіч быў прафэсарам сэмінарыі ў Дубне і рэдактарам беларускага рэлігійнага часапісу «Да Злучэньня».

У Беларускай Грэцка-Каталіцкай Царкве ўрадовай мовай і мовай казаньняў ёсьць выключна беларуская мова.

Брытанскія хваласьпевы Сталіну

Брытанскія хваласьпевы ў чэсьць праступніка-забойцы Сталіна ня маюць больш граніцаў. Лёнданскія газэты захлёбваюцца рысалаўляньнем Крэмлёўскага дыктатара. Гэтак «Дэйлі Мэйль» у сераду ў раздутым артыкуле называе Сталіна «беззадобным вайсковым гэніем» і «геройчнай постацьцю». Ён, як піша гэтая брытанская газэта, сягоньня зьяўляецца ў Расеі большым чалавекам, чым нават перад гэтым быў Ленін.

Э амаль незраўнаным яшчэ дасюль захопленьнем «Дэйлі Мэйль» прабуе прадставіць «поступы», якія быццам даў Сталін расейцам. Пры гэтым аўтар артыкулу робіць вельмі характэрнае прызнаньне. А іменна, ён піша, што творы Сталіна і яго прамовы ў брашурах пашыраны па ўсім Савецкім Саюзе і што іх можна купіць за менш рублёў, чым гэта плоціцца за талерку супы. Гэтым «Дэйлі Мэйль» мімаволі пацьвярджае страшэнную нястачу ў харчох, якая пад панаваньнем беззадобнага «генія Сталіна» выпала на долю расейскаму народу, як поступ.

* * *

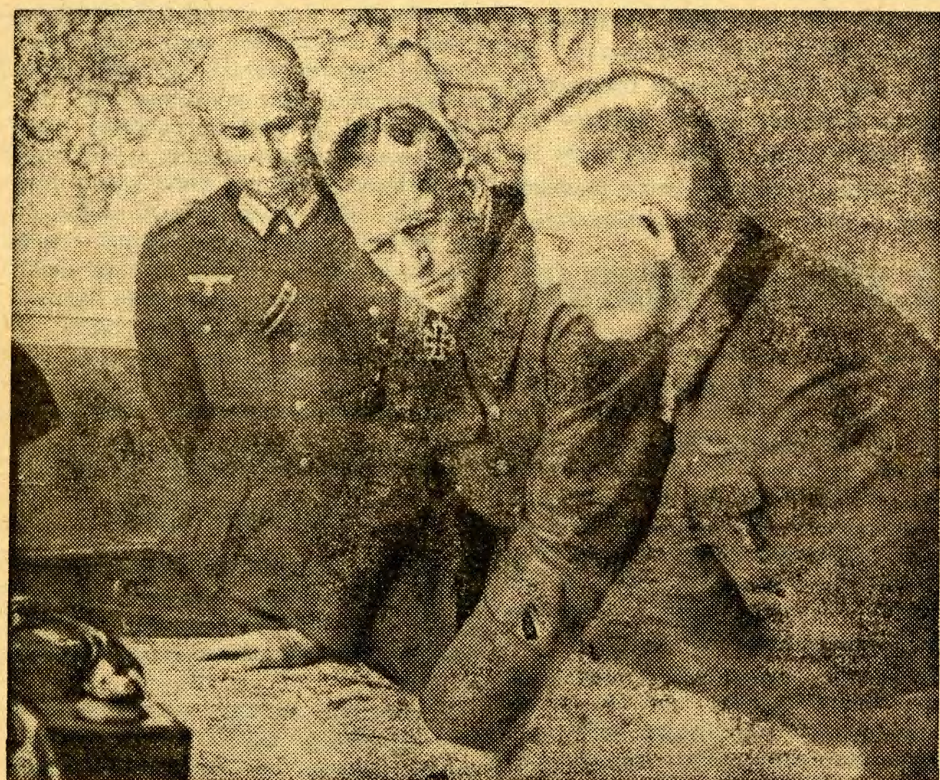
Расьцьвітае сад прыгожа
У арамаце буйных рос,
Месяц ноціцца з-за хмарак
Па акраіне нябёс;
Выйшлі зоркі нарагодам —
Сыплюць серабро на ніз,
Сіняватым, лёгкім дымам
Над ракой туман павіс.
Салавейка ўжо шчабеча
Пра юнацтва і вясну; —
Я пайду яго паслухаць,
Бо ўсёроўна не засну.
Пайду слухаць, як ціхенька
Пачынае сэрца ныць,
І пад песьню салавейка
Я паклічу свае сны:
Дзе-ж вы, сны майго юнацтва?
Дзе вясна маіх гадоў?
Не пакінулі вы сьледу
Між квітнеючых садоў...
Чарнабровая дзяўчына,
Выйдзі, сэрцайка, ка мне, —
Мы у гэты ціхі вечар
Пагаворым аб вясьне...
Раскажу табе пра тое,
Як я жыў і як жыву,
Як з краіны ясных мрояў
Сны прыходзяць на яву.

С. Табалін.

Ларыса Геніюш

НА НАЧЛЕЗЕ

Вецер хвалі ўперад гоне, вербы гне,
ходзяць спутаныя коні ў тумане.
Буланыя мае коні
капытамі ціха звоняць
ў сэрца мне.
Доўга, доўга ноччу цуднай я ня спаў,
ваганёк па полі блудны вандраваў...
Доўга песьня салаўіна
ня сьціхала срэдзь галінаў,
сярод траў.
Доўга, доўга чуў дзявочы з вёсак сьпеў,
аж пакуль рагаты месяц не самлеў...
Пакуль зоры не пагасьлі думаў я,
вагонь ветры не раздулі,
аж згарэў.
Ноч была, як быццам казка сіняя...
Пакуль зоры не пагаслі думаў я,
што, чым зоры праз галіны, —
чараўней глядзіць дзяўчына
ой, мая...
Ходзяць коні, ходзяць ў раньнім тумане,
ўстануць хлопцы ды да хаты пажанем.
Вецер хвалі ўперад гоне,
яны роднай песьняй звоняць
ў сэрцы мне...

Насіцель Рыцарскага Крыжа гэнэрал кавалерыі Ліндэман адведвае армейскі корпус і абгаварвае тамз камандуючым гэнэралам, насіцелем Рыцарскага Крыжа артылерыі, Водрыгам, палажэньне.
ПК—Здымка: Ваенны справаздаўца Фольцінэн (НН).

Сёмушныя песьні

Сёмушныя песьні і абрады прымыкаюць да цыклю вясеньніх песьняў, якія зьвязаны з сьвятам Вялікадня і Юр'я. Сёмуха (Тройца, Духаў Дзень, сем тыдняў пасьля Вялікадня) зьяўляецца прадаўжэньнем Вялікодных сьвятаў, а таму што яна прыпадае на самы расьцьвет вясны, то і песьні і абрады, зьвязаныя з ёй, прасычаны вясеньнімі матывамі.

Галоўнай асаблівасьцю Сёмухі зьяўляюцца абрады з дрэвамі і ўспаміны аб русалках. Усе хаты ўбіраюцца зялёнымі бярозкамі, а двары і вуліцы чыста падмятаюцца і пасыпаюцца аерам. Гэты ўдзел зелені пасłужыў прычынаю, што сёмуха называецца яшчэ «зялёнымі сьвяткамі». У песьнях, якія пяюцца падчас Сёмухі, звычайна ўспамінаюцца русалкі. Русалкі — гэта душы маленькіх дзяўчынак, памёршых няхрышчонымі, а таксама душы вісельніц і ўтопленіц. Русалкі выяўляюцца ў народнай фантазіі голымі дзяўчатамі з доўгімі распушчанымі валасамі. Жывуць яны на дне рэчак і вазёр, а па начох выходзяць адтуль, гойдаюцца на дрэвах, ходзяць па жыце, могуць напасьці на праходзячых і заказытаць іх.

Субота перад Сёмухай і сама Сёмуха аж да праводзін іх у панядзелак Пятровага посту зьяўляюцца русалачнымі сьвятамі. Дзяўчаты водзяць карагоды, пяюць песьні, уюць вянкі. У некаторых мясцох Беларусі на першы дзень пятровак дзяўчаты выбіраюць з пасярод сябе найбольшую прыгажуньню, убіраюць яе краскамі і стужкамі. Вечарам, пабраўшыся за рукі, ідуць папарна ў поле. Першая пара падымае рукі, а рэшта праходзіць пад імі. Раскладаюць агонь і скачуць праз яго. Дзяўчаты кідаюць у вагонь вянкі і ўцякаюць, а русалка ловіць іх. Таксама ходзяць у лес завіваць вянкі. На вянкох гадаюць: кідаюць іх у раку і чый паплыве далёка, тая дзяўчына хутка выйдзе замуж, а чый патоне — тая застанецца ў дзеўках аб памрэ.

У некаторых мясцох Беларусі ўбіраюць адну дзяўчыну зеленьню так, што яна робіцца падобнай да «куста», і гэты куст водзяць з песьнямі па вуліцы («кустовыя песьні»).

На Сёмуху (альбо ў Пятроўкі) дзеўкі кумяцца: мяняюцца чым-небудзь — пярсьцёнкамі, хустачкамі і ўвесь год тады кумамі завуцца.

Ніжэй мы зьмяшчаем некалькі сёмушных песьняў.

1.

Пойдзем дзявочкі,
У лугі, лужочкі
Завіваць вяночкі.
Мы заўем вяночкі
На годы добрыя,

На жыта густое,
На ячмень каласісты,
На авёс расісты,
На грэчку чорную,
На капусту белую.

2.

Ты ня радуйся, клён да ясеню, —
Не к табе ідуць дзеўкі красныя,
Не табе нясуць яешні смачныя,
Гарэлку горкую, скрыпку звонкую.
Ай люлі, ай люлі,
Ай люлі, люлі, люлі.

Ты радуйся, белая бяроза, —
К табе ідуць дзеўкі красныя,
Табе нясуць яешні смачныя,
Гарэлку горкую, скрыпку звонкую.
Ай люлі, ай люлі,
Ай люлі, люлі, люлі.

3.

За рэчкаю, за быстраю
чатыры двары,
А у тых дварох —
чатыры кумы.
«Куміцеся, любіцеся, —
Любіце й мяне!
Як будзеце кветкі рваць, —
Сарвіце вы й мне!
Як будзеце вянкі зьвіваць, —
Завійце вы й мне!
Як пойдзеце на ціхі Дунай, —
Вазьміце вы й мой!
Як кінеце свае венчыкі, —
Кіньце вы і мой!
А ўсе вянкі паверх плывуць,
А мой патануў;
А ўсе дружкі з паходу йдуць,
А мой загінуў!».

 7)

СУЧАСНАЯ ЭПАПЭЯ

(Успаміны тлумача беларуса з фронту)

У Львове мы затрымаліся пару дзён. Увесь гэты час мы былі сьведкамі таго ўзвышанага настрою, якім жыў увесь горад. Было ўражаньне, быццам ён пасьля цяжкое самлеласьці пачаў глыбока й свабодна дыхаць. На вуліцах натоўпы людзей у ўрачыстым настроі, радыя, што скончылася зьненавіджаная бальшавіцкая няволя. Але ў гэтым настроі ня толькі радасьць, але й абурэньне і гнеў на ўцёкшых катаў. Яны, «вызваліцелі», паказалі добра сваю азьвярэлую крыважаднасьць, забіваючы масава лепшых сыноў Украіны, цярпеўшых у Львоўскіх турмах. І гэтая ўрачыстасьць і абурэньне, як-бы навісшае ў горадзе, знайшло свой выраз.

1-га ліпеня ўкраінцы хавалі ахвяры бальшавіцкае крывавае расправы. Усе вуліцы заліты людзьмі і ўсе, анямеўшы ў гэты мамэнт, з бледнымі ад узварушаньня тварамі, паволі, ціхім струменем, ідуць за трунамі. Яны высока, над натоўпам, над морам адкрытых галоваў, падымаюцца, усё вышэй, як бы хочуць паказаць усёй Украіне жудасную праўду мінулых дзен... І падалі словы ў вялікую, сумную цішу анямеўшай грамады, ціхія, поўныя жалю, і накованыя, клікаўшыя помсту сьмяротнаму ворагу. І новыя магілы вырасьлі на Львоўскіх могілках, новыя імёны ўпісаліся ў слаўную гісторыю барацьбы з бальшавіцкімі насільнікамі.

Гнеў рос. Пасьля напружанай цішы ён пранёсься раскатамі грому.

2-га ліпня пачалася чыстка жыдоў. Украінцы бязьлітасна распраўляліся з гэтымі паразытамі на народным целе, якія за бальшавікоў апанавалі ўсё жыцьцё. Цяпер ім прыйшлося расплаціцца за ўсе крыўды, якія яны чынілі ўкраінцам.

Пад уражаньнем гэтых двух падзеяў мы выяджаем з Львова. Едзем далей на ўсход у напрамку Віннік. Праз Віннікі накіроўваемся ў Віннічкі. На дарозе—від, да якога мы ўжо прызвычаіліся, — усюды горы танкаў, гарматаў, трактараў, самаходаў, забітых савецкіх салдатаў і коняў.

3-га ліпня мы ўжо ў Глінянцы. Робім кожны дзень найменш па 50 кілямэтраў. Фронт увесь час пасоўваецца далей на ўсход. Цяпер фронт ужо пад Марыопалем, значыцца, 90 кілямэтраў ад нашага месцазнаходжаньня.

Усюды, у вёсках, мястэчках, у пасялішчах нас спатыкаюць з прывітаньнямі й радасьцю. Усюды пабудаваны пры ўезьдзе брамы, уквечаныя зеленьню й кветкамі. Усюды чуем мы радасныя клічы:

— Гайль Гітлер!

— Вітаем нашых высвабадзіцеляў!

— Слава Украіні!

На брамах павяваюць сьцягі: украінскія й нямецкія. І едзем ізноў далей. Вецярок б'ецца гарачай хваляй у твар, кудравіць сенажаці й гіне дзесь у жытнёвай пастаці, разносячы славу перамогі. І прыемна ў гэтым моры траваў і жытоў ехаць у няведамую даль... А па дарозе ізноў вырастаюць вялікія волаты разьбітай савецкай арміі: танкі, сярод іх волаты Т-52, гарматы, самаходы. І ізноў па дарозе сёлы, мястэчкі з уквечанымі брамамі й незмаўкаючай радасьцю.

Дарога плыве й кілямэтр за кілямэтрам мы ўсё далей і далей. Гарачыя дні зьмяніліся дажджамі. 4-га ліпня ўвесь дзень падаў дождж. На дарогах балота, і мы затрымліваемся. Прыходзіцца пераждаць гэтую непагоду, якая перашкаджае нам ехаць далей. Але назаўтра мы ўжо ізноў у дарозе і вечарам уяжджаем у Белы Камень. Нас ізноў сустракаюць з радаснымі прывітаньнямі й перад уездам, як усюды, прыгожая брама. У Белым Камені мы былі на паніхідзе па згінуўшых ад бальшавіцкай расправы украінцах. На паніхідзе быў прысутны наш гэнэрал.

— Вечная памяць! Вечная памяць! — вісьне жальбоўны сьпеў у царкве... Усім тым, хто ў цяжкіх нялюдзкіх цярпеньнях згінуў за лепшую долю свайго народу... Хаўтурная песьня, у якой зачараваны адвечны боль чалавечага сэрца па адышоўшых ад нас, цісьне душу й нейкім спазматымным усьціскам душыць у горле.

У царкве заімправізаваная магіла — сымбаль згінуўшых ахвяраў. Пасьля паніхіды гэнэрал ускладае вянок на магілу паўшых украінцаў. Ён ідзе наперадзе з пахіленай галавой, сур'ёзны й паважны. За ім два жаўнеры нясуць прыгожы вянок...

А вечарам да нас прыйшла украінская дэлегацыя. Дэлегаты прыйшлі з хлебам і

Ніхто ня верыў паведамленьням разьведкі

Капітан Фізроі выкрыў нямецкую эскадру. Заатакованыя сваімі уласнымі самалётамі. Віцэ-маршал авіяцыі падвёў. Александра нельга было знайсьці. Флот выплыў. Паўнейшы балаган у брытанскім Найвышэйшым Камандаваньні. Александар ледзь не памёр «гэройскай сьмерцю».

12-га лютага 1942 г. у дзесяць гадзін раніцы капітан ангельскага лятунства, які праводзіў разьведку на самалёце Спітфэр над каналам Ля-Манш, заўважыў на вышыні Ле Тукэ эскадру караблёў. Эскадра складалася з двух лінейных караблёў, аднаго крэйсара і пэўнай колькасьці меншых адзінак. Фізроі думаў, што пад ім — ангельскія караблі і зьнізіўся, як раптам быў заатакаваны дзьвюма нямецкімі машынамі М—109, найбольш высунутымі наперад з вялікае эскадры. Гэта была па па яго думцы ахова ваенных караблёў. Перш чым каля машыны пачалі разрывацца снарады, ён уцяміў, што гэта нямецкая эскадра караблёў. Фізроі пачаў уцякаць з найбольшай хуткасьцю. Праз 10 мінут быў ён у бясьпечнасьці й перадаў па радыё брытанскаму ўзьбярэжнаму камандаваньню наступнае паведамленьне: «Варожы флот плыве ўздоўж дарогі каля Дувру пад аховай аграмадных паветраных баявых сілаў. Знаходзяцца яны прыблізна ў трох мілях вышыні Ле Тукэ. Вяртаюся з пашкоджанай машынай назад». Хутка пасьля гэтага Фізроі зьляцеў з сваёй машынай у мора. Вечарам 12-га лютага ён быў вылаўлены яшчэ жывы маторнай лодкай. Пасьля ён атрымаў высокае ваеннае адзначэньне.

Дзякуючы радыётэлеграме ангельцы атрымалі першыя весткі, што выплылі нямецкія адзінкі «Шарнгорст», «Гнэйзэнау» і «Прынц Эўгэн» — так высьняецца ў апісаньні гэтага марскога здарэньня, зьмешчанага ў рымскай газэце «Нуова Антолёгія» пад загалоўкам «За кулісамі вайны». Аўтарам гэтага апісаньня зьяўляецца вядомы ваенны пісьменьнік А. Бэшы Люзэрна, які служыў у ангельскай арміі ў якасьці заменнага афіцэра. Радыётэлеграма Фізроі — пішацца там далей—трапіла ў рукі ангельскага віцэ-маршала авіяцыі ў 10.37 гадзін, але ён сказаў, што тут проста пязграбная спроба варожае тайнае службы памыліць увагу, бо Ф. І. (Фізроі), калі-б нават паведамленьне і было аўтэнтычнае, мусіў-бы перадаць тэкст зашыфраваным. У 10.50 гадзін камандант аддзелу заўважыў віцэ-маршалу авіяцыі, што Ф. І. кіраваў аднаасабовым самалётам і ня мог адначасова абслугоўваць машыну і перагортваць шыфровую кнігу і тэлеграфаваць. Тады затэлеграфавалі да Ф. І., каб ён пацьвердзіў паведамленьне, але не атрымалі ніякага адказу, бо Ф. І. ужо знаходзіўся ў моры.

Пакуль справу ўцямілі, пасьля даўжэйшага часу, у 11,10 гадзін выляцела шэсьць тарпэдных самалётаў тыпу «Зуордфэз» на разьведку. У 11,35 гадзін аддзел самалётаў заўважыў нямецкую эскадру на вышыні Булёнь. Віцэ-маршал авіяцыі, прозьвішча якога замаўчываецца, пасьля гэтага страціў свой спакой, падняў на ногі ўсё ангельскае паўдзённае ўзьбярэжжа і ўжо вечарам гэтага бурнага дня быў скінуты з становішча. У Лёндане атрымала вестку спачатку міністэрства авіяцыі, вестка хутка разыйшлася па горадзе й падзеяла, як бомба. Паміж паасобнымі камандуючымі пунктамі й штабамі ўзьнікла шалёная неразьбярыха. Першы лёрд адміралцейства, Александар, загадаў знаходзіўшамуся ў шатляндзкіх базах флоту плыць з ўсёй сілай да бэльгійскага ўзьбярэжжа, а сам паехаў у Дувр, каб там назіраць марскую бітву. Вынікам гэтага было тое, што Александра цэлы дзень ніхто ня мог знайсьці. Флот прыплыў у канал Ля Манш толькі раніцай 13-га лютага, калі ворожыя ваенныя караблі ўжо заплылі ў Нямецкую затоку.

Штож-ж датычыць паветраных апэрацыяў, дык каманда бамбардыроўшчыкаў атрымала ад міністра авіяцыі Сінклера два супярэчныя загады. Гэта выклікала такі балаган, што ганчакі не знайшлі бамбардыроўшчыкаў; і адны і другія пацярпелі цяжкія страты. Толькі наступнай раніцай неяк змаглі наладзіць супольную акцыю ангельскіх паветраных сілаў. Але нейкім чынам яны накіраваліся на Ом-флот, аб прабываньні якога ў канале Ля Манш пілёты нічога ня ведалі.

Тымчасам ангельскія прыбярэжныя батарэі па загаду Уэр Оффіц пры благой бачанасьці адкрылі наўгад агонь па водах каналу Ля Манш. Нямецкія батарэі з процілежнага берагу адказалі і папалі, між іншым, у дом у Дувры, непадалёк якога знаходзіўся Александар. Першы лёрд адміралцейства такім чынам ледзь ня стаўся на цьвёрдай зямлі ахвярай уласнае «марскоё бітвы». У знэрваваньні забыліся, што ў Маргантэ знаходзілася мяшаная флятылія зьнішчальнікаў і маторных лодак. Яе камандуючы, капітан Пэй, выплыў па сваёй ініцыятыве і кіраваў з палубы зьнішчальніка «Кампбэль» атакай супроць вялікіх нямецкіх адзінак, але бяз ніякага выніку. Гэта, аднак, для Лёнданскай прапаганды было доказам, што ўсё-ж нешта было прадпрынята.

На працягу ўсяго 12-га і 13-га лютага Чэрчыль вёў безкарысныя дыскусыі з шэфам гэнэральнага штабу імпэрыі, сэрам Альлян Брукам аб мэце парушэньняў нямецкага флоту. Што было пасьля, вядома: з увагі бурнае крытыкі грамадзкасьці, прэсы й Ніжняе Палаты Чэрчыль загадаў расьследаваць справу, але хутка ўсё было ахінута заслонай ваеннай таямніцы.

Гістарычная рэвізыя на абшары Балтыкі

З замкненьнем Ленінграду й ваеннага порту Кранштату саюзьніцкія нямецкія і фінскія войскі асадзілі апошні бастыён савецкае магутнасьці на Балтыцкім абшары. Пераможны паход нямецкае арміі на ўсходзе дзякуючы здабыцьцю балтыцкіх партоў Лібавы, Рыгі, Рэвэля і Балтыцкага порту аддаў у нашыя рукі ваенна-марскія базы, якія тварылі падставы савецкае марское сілы ў Балтыцкім моры. Саветы страцілі таксама паўвостраў Гангё, які яны ў 1940 г. змусілі адступіць фінаў. З заняцьцем гэтых базаў нямецкім флотам і ўсходняе ўзьбярэжжа Балтыцкага мора ўлучана ў засяг нямецкага ўладаньня, пасьля таго як заходнія яго берагі ўзяла Нямеччына пад свой кантроль, акупуючы Данію. На паўночным процілежным узьбярэжжы Швэцыя выконвае свае зьверхнія правы.

Якое значэньне маюць для скандынаўскага ўзьбярэжжа гэтыя два факты: выцясьненьне савецкага флоту з Балтыцкага мора й нямецкае ваеннае панаваньне ў Балтыцы?

Скандынаўскія дзяржавы, перадусім Швэцыя і Данія, у гісторыі Балтыцкага абшару адыгралі выдатную ролю. Асабліва ў часе паходаў вікінгаў на пераломе тысячалецьця Балтыцкае мора сталася германскім морам. З Швэцыі ідзе паход праз Фінляндыю і праз мора на ўсход; гандаль натуральнымі вытворамі ўсходу (мяхі, скуркі, збожжа, мёд) стаіць на першым пляне. З Фінскае затокі паход вікінгаў ідзе на поўдзень, на Дняпро да Канугарда, сягоньняшняга Кіева, і далей праз Чорнае мора ў Канстантынопаль. Варагі былі заснавальнікамі першае гаспадарсьцьвеннасьці на абшары ўсходу: Наўгарду (Ноўгараду) і Пскова на поўначы і Кіева на поўдні. Аснаваныя варагамі пачаткі гаспадарсьцьвеннага жыцьця кладуць падваліны для пазьнейшага дзяржаўнага разьвіцьця на ўсходзе.

Датчане ў меншым разьмеры ўдзельнічалі ў адмыканьні ўсходу; але і яны ішлі па вялікім шляху тагачаснага сусьветнага руху, які кіраваўся ў Міжземнае мора праз Балтыцкае мора ад Зунду да Фінскае затокі, і занялі паўночную Эстляндыю і востраў Эзэль. Хутка мусілі яны свае валаданьні адступіць Ордэну Рыцараў, які апанаваў Прусію, Ліфляндыю й Эстляндыю; гэтым самым ужо ў 14 сталецьці цягнецца ля Балтыцкага мора нямецкі круг ад Віслы да Фінскае затокі, так як ён сягоньня ізноў паўстаў дзякуючы стварэньню Остлянду. Да мора «выплыла» насьледніца Скандынавіі нямецкая Ганза, якая выклікала вялікі расьцьвет нямецкіх гарадоў Рыгі, Рэвэля і Дорпату. Балтыцкае мора сталася нямецкім морам.

Але хутка праявілася процідзеяньне Ўсходу. Ужо ў 15 веку прайшлі руска-маскоўскія войскі Прыбалтыку, рабуючы й палячы ўсё, пакуль містру ордэну Вольтэру фон Плеттэнбэргу не ўдалося нанесьці ім у 1502 г. зьніштажаючае паражэньне. Нямецка - скандынаўскі бастыён Наўгард (Ноўгарад) над Ільменскім возерам быў, аднак, аканчальна страчаны. Няшчасныя рузрухі ў часе рэфармацыі падарвалі ізноў нямецкае панаваньне на ўсходняй часьці Балтыцкага мора. Напад Густава Адольфа ў часе 30-гадовай вайны памагае швэдам з заняцьцем паўночнае Нямеччыны, балтыцкага ўзьбярэжжа і Інгэрманляндu завалaдаць другі раз Балтыцкім морам. Паза тым нардыцкая дзяржава становіцца ў рады перадавых змагароў з наступаючай усё мацней сілай усходу, у асаблівасьці Расеі.

Упадак гэтае вялікае дзяржавы ў Паўночнай вайне — ня гледзячы на геройскі супраціў Кароля XII — прывёў да адыходу прыбалтыцкіх правінцыяў да Расеі. Расея, вякамі стрымваная немцамі й скандынавамі за болоцістай граніцай за Пэйпускім і Ільменскім возерам, цяпер упяршыню прыступіла шырокім фронтам да Балтыцкага мора. З заснаваньнем Пецярбургу пры ўтоку Нявы Расея прабіла сабе браму да заходняй і сярэдняй Эўропы. Цяпер расейска - маскоўскі імпэрыялізм знаходзіць сваё яўнае выражэньне. З цьвёрдай кансэквэнцыяй Масква пашырае сваё захопніцтва на Балтыцкім моры, змушаючы швэдаў у 1809 г. адступіць Фінляндыю. Расея заняла выхадную пазыцыю, з якой яна магла бязупынна пагражаць Эўропе. У 1914 г. Масква ізноў замахнулася, каб разьбіць Нямеччыну і вываяваць панаваньне над Балтыцкім морам, а гэтым самым здабыць праход да акіяну.

Абарот ваенных падзеяў і рэвалюцыя палажылі гэтым плянам раптоўны канец. Новаўзьнікшая савецкая дзяржава пераняла імпэрыялістычныя намеры царызму. Пагрозы, прымус і, урэшце, вайна зьяўляюцца сродкамі, якія мелі прывясьці да сусьветнай рэвалюцыі. Савецкі балтыцкі флот атрымоўвае выразную афэнзыўную сілу. У Скандынавіі вядзецца ўзмоцненая бальшавіцкая агітацыя; Фінляндыя змушана зрачыся ўзмацненьня Аляндзкіх астравоў — маючых пануючае значэньне ў паўночнай часьці Балтыцкага мора. Калі Нямеччына ў барацьбе з заходнімі дзяржавамі мусіла мець забясьпечаны тыл, Савецкі Саюз зімой 1939/40 году нападае на Фінляндыю й гэтым самым парушае існуючыя ўмовы з балтыцкімі краінамі. Напад на Эўропу папераджае Нямеччына 22-га чэрвеня 1941 г.

Як у сярэднявеччы Ганза і нямецкі Ордэн Рыцараў, так сягоньня Нямеччына выступае як абаронца нямецкіх і эўрапэйскіх інтаэрсаў у абшары Балтыкі ў барацьбе супроць Масквы. Пераможны паход нашай арміі праз Балтыку да Ленінграду адкінуў саветаў ад Балтыцкага мора. Фінляндыя зьяўляецца паўночна - усходнім фарпостам у барацьбе за новую Эўропу.

Дацкія й нарвэжскія дабравольцы далучаюцца да фронту барацьбы з сусьветным ворагам. Пад нямецкім кіраўніцтвам Балтыцкае мора на ўсе часы забясьпечана ад буры з усходу. Толькі 200 гадоў усходні імпэрыялізм змог утрымацца на Балтыцкім моры, ён мусіць аканчальна ўступіць мейсца новаму парадку й кіраўніцтву. Ад Капэнгагэна праз Кіль, Любэк, Данцыг, Кёнігсбэгр, Рыгу і Рэвэль да Гэльсінак распасьціраецца вянок партоў, праз якія прыбалтыцкія краіны дыхаюць вольным паветрам мора. Так як мора зьяўляецца крыніцай велічы народаў, так і зваленае Балтыцкае мора прывядзе яго прастор да новага расьцьвету.

Далейшы японскі наступ у Чунгкінг-Кітаі

Высадачныя апэрацыі на кітайскім узьбярэжжы. Узмацненьне паветранай актыўнасьці ў аўстралійскім прасторы. 700 салдатаў згінула пры затапленьні «Эмпрэсс оф Азія».

Афіцыяльнае камюнікэ з Галоўнае Кватэры Чанкайшэка падае, што далейшыя японскія аддзелы ад Сіяму й Інда-Кітаю перайшлі граніцу й заатакавалі Кэнтунг. У правінцыі Чэкіянг японскія войскі чатырмя калёнамі прасоўваюцца далей у напрамку сталіцы правінцыі Кінгва. Паводле кітайскіх дадзеных, у чацьвер яны знаходзіліся ў адлегласьці 80 км. ад гораду. З Чунгкінгу паведамляецца далей аб японскіх высадачных апэрацыях каля Фухов на кітайскім узьбярэжжы, прыблізна пасяродку паміж Шанхаем і Гонгконгам. Японская высадка была праведзена раніцай у сераду пад аховай многіх ваенных караблёў. Войскі праніклі на сушу з боку ракі Мін.

У Паўночнай Бурме Чунгкінгскія войскі змушаны былі адступіць у раён Катга, 250 км. на поўнач ад Мандаляі. Баі на індускай граніцы па прычыне пэрыяду даждлоў спынены. Дарогі й сьцежкі ў горах зрабіліся непраходнымі. Рака Чынвон выйшла з сваіх берагоў, і вялікая часьць краю знаходзіцца пад вадой.

Паводле паведамленьня ангельскага Інфармацыйнага Бюра, у вапошнім часе вельмі павялічыліся японскія паветраныя атакі ў аўстралійскім прасторы. Прабываючыя на Новай Гвінэі і на многіх малых астравох у Каралевым моры японскія лятунскія сілы атрымалі значныя падмацаваньні.

Аўстралійскі ваенна - марскі міністар Макін паведаміў дадаткова аб затапленьні аграмаднага карабля «Эмпрэсс оф Азія», што аўстралійская кананьерка «Іаррэ» з 2500 салдат, знаходзіўшыхся на палубе, змагла ўратаваць толькі 1800. Аб лёсе рэшты 700 салдатаў міністар прамаўчаў.

сольлю прывітаць Нямецкую Армію. Яны дзякавалі гэнэралу ад імя жыхароў Белага Камня за высвабаджэньне з-пад бальшавіцкае няволі. Гэнэрал у вадказ прывітаў дэлегатаў. Прыгожа вышыты ўкраінскімі народнымі матывамі ручнік, які атрымаў ад дэлегатаў гэнэрал, пераліваўся ўсімі колерамі і ўзбуджаў агульнае зацікаўленьне.

Хутка ў Белым Камні наладзілася жыцьцё. І наладзілі яго першыя жаўнеры. Вайсковы аркестр і жаўнерскі хор часта выступалі й радавалі жыхароў, якія тоўпіліся й з цікавасьцю й прыемнасьцю слухалі нямецкія песьні й мэлёдыі. Мы таксама радуемся разам з усімі й чуемся зусім пасьвяточнаму. Разглядаемся па горадзе, ходзім па вуліцах, гаворым з людзьмі. У Белым Камені быў вялікі танкавы бой, і вось сьляды яго — 14 танкаў, пакінутых саветамі на вуліцах. Дзеці ўлазяць у іх і гуляюць на гэтых абяшкоджаных волатах.

Але хутка мы ізноў выбіраемся ў дарогу. Едзем далей. Там, наперадзе, кіпіць бой і ўспыхвае фронт. Прад намі ізноў новыя кілямэтры...

(Працяг у наступным нумары)

Страты танажу большыя чым усе новыя пабудовы сьвету

Прызнаньне экспэрта ЗША. Крыппс пацьвярджае труднасьці ў танажы. Англія і Савецкі Саюз дамагаюцца ўсё больш амэрыканскіх прадуктаў.

Сэр Стаффорд Крыппс цяжка ўздыхае, што Англія і ЗША ў выніку свайго палажэньня на [illegible] фэры ваенных дзеяньняў маюць вель[illegible]ікія труднасьці ў танажы й заспасабленьні, тады як Нямеччына, Італія і Японія маюць выгаднае палажэньне ўнутраных ліній. Гэтыя горкія разважаньні Крыппса падхапіў і паглыбіў амэрыканскі вайсковы рэдактар Гонсон Бальдвін у артыкуле, зьмешчаным у «Эвэнінг Стандарт».

Бальдвін стаўляе закіды ваенна-марскім камунікатам уласнага краю — гэта датычыць, ясна, і Англіі, — што яны за надта аптымістычна прадстаўляюць палажэньне на марох. Ніводзін камунікат ваенна-марскога міністэрства ЗША дасюль ня выявіў, як паважным зьяўляецца гэтае палажэньне. Бальдвін далей піша: «Марская вайна ўвайшло ў такі крызыс, што калі ня будуць стрыманы затапленьні, то ніякія вэрфі ня змогуць даставіць столькі караблёў, каб пакрыць нашае запатрабаваньне. Лічба затапленьня караблеабыйма праўдападобна большая, чым усе новыя будовы ўва ўсім сьвеце». Бальдвін указвае далей, што небясьпека для суднаходзтва знаходзіцца ня толькі ўздоўж берагоў, але ўсюды ў моры. Ён зьвяртае асаблівую ўвагу на паважныя страты на шляху да Мурманска. Ён, праўда, лічыць, што палажэньне яшчэ ў многіх адносінах ня ёсьць такім небясьпечным, як у 1917 г., але прызнае, што яно з дня на дзень усё больш загастраецца. «Амаль усе нашы транспарты ідуць праз мора, найбольш транспартаў Нямеччыны і вельмі шмат японскіх ідуць праз сушу, у гэтым і палягае наша праблема».

Аграмадныя высілкі павялічэньня флоту ЗША ляжаць відавочна на аднэй лініі з імкненьнямі ўсімі сродкамі ратаваць рэшткі ангельскае марское сілы. У мэтах палепшаньня транспартных магчымасьцяў цяпер усе самалёты, прызначаныя для дастаўкі саюзьнікам, будуць так перабляцца, каб у выпадку неабходнасьці іх можна было дастаўляць паветранай дарогай — марскі транспарт стаўся занадта небясьпечны.

Таксама й міністар зямельнае гаспадаркі ЗША падае да ведама цікавыя дадзеныя аб труднасьцях у танажы і аб сапраўднай сытуацыі заспасабленьня ў Англіі і Савецкім Саюзе. Ён заяўляе, што і Англія і Савецкі Саюз маюць «аднолькава вялікую патрэбу як амэрыканскіх прадуктаў, так і гарматаў, танкаў і самалётаў». Ён цьвердзіць, што Злучаныя Штаты цяпер высылаюць саюзьнікам больш прадуктаў, як гэта толькі лічаць магчымым. «Мы пасылі-б яшчэ больш, калі-б мелі ў распараджэньні больш караблёў». Вялікая неабходнасьць у прадуктах Англіі вядомая й зразумелая. Што аднак і Савецкі Саюз дамагаецца вялікіх колькасьцяў амэрыканскіх прадуктаў, то гэта характэрна для яго ўнутранага палажэньня пасьля страты цэнных абшараў на захадзе і азпачае непрадбачаныя вымаганьні караблеабыйма саюзьнікаў.

Камэнтатар ангельскага Інфармацыйнага Бюра заявіў раніцай у пятніцу, што высілкі й заданьні для ўсяго апарату Савецкага Саюзу, асабліва прамысловага, надзвычай агромныя, так агромныя, што з увагі на іх занадта добра зразумелы новы савецкі лёзунг: у гэтым годзе мае быць асягнута перамога — зусім насуперач папярэднім заяўленьнем, у якіх выказвалася гатоўнасьць да даўгае вайны з тым, каб ня даць ворагу магчымасьці супакою. Лёндонскі камэнтатар указвае далей на цесную сувязь паміж бітвамі на ўсходнім фронце і марскім заспасабленьнем Савецкае Расеі саюзьнікамі і робіць пры гэтым наступнае прызнаньне: «Ангельскае адміралцейства не затоівала таго, якім небясьпечным праціўнікам зьяўляюцца нямецкія падводныя лодкі. Вораг кінуў павялічаную колькасьць падводных лодак. Бітва ў Атлянтыцы ідзе ўсё поўным ходам. Шмат марскіх дарог закрыта».

Усе гэтыя больш ці менш яскравыя, часткова яшчэ крыху асьцярожныя ўказаньні пацьвярджаюць уражаньне, што недахоп караблёў у ангельцаў і бальшавікоў завёў іх у сьляпы завулак, з якога няма выхаду.

Брэаза — сымбаль новае Румыніі

Перамога ідэі службы працы. Школа для падрыхтоўкі кіраўнікоў працоўных групаў як вучэбны аддзел. Салдаты бяруцца за лапаты. Удзел моладзі Румыніі.

Хто яшчэ поўгода таму ведаў што-небудзь аб Брэазе? Сягоньня-ж назоў гэтага малога румынскага гораду пры дзяржаўнай дарозе з Букарэшту да Сінайі, летняе рэзыдэнцыі караля Міхала, зьяўляецца агульна вядомым, можна з правам сказаць, палітычным паняцьцем. Брэаза — гэта «вучэбны цэнтр» румынскае Службы Працы, мейсца абучэньня румынскіх афіцэраў і падафіцэраў, якія маюць пераняць устанаўленьне й камандаваньне першых адналітых фармацыяў Мунка Цінэрэтулюі Рамана. У Брэазе да таго знаходзіцца і школа для падрыхтоўкі кіраўнікоў аддзелаў Службы Працы, якая прыбыла ў Румынію, як аддзел навучаньня.

Нагодай да высланьня нямецкага вучэбнага аддзелу была просьба маршала Антонэску, з якой ён зьвярнуўся да Дзяржаўнага Кіраўніцтва Працы, падтрымаць разбудову фармацыяў Службы Працы. У іншыя краі, як, напрыклад, у Нідэрляндыю і Нарвэгію, Дзяржаўны Кіраўнік Працы выслаў паўнамоцніка з малымі штабамі, у Румынію-ж да Вышэйшага Кіраўніка Службы Працы фон Штэтэна-Эрля яшчэ дайшла цэлая школа кіраўнікоў аддзелаў працы, як вучэбны аддзел.

Маленькі гарадок Брэаза знаходзіцца на важнай дарозе, якая вядзе з Букарэшту на поўнач, у падножжа ўсё яшчэ схаваных пад сьнегам вяршын Карпатаў. Мунка Цінэрэтулюі Раман уладзіў тут абшырныя, навачасныя ўладжаньні ўжо больш ня існуючай арганізацыі моладзі. Перад высока ўзьнесенай брамай непасрэдна каля дзяржаўнае аўтастрады сьвецяцца лапаты нямецкіх і румынскіх пастоў. Шырокі пад'езд у некалькі сот мэтраў збоку ад бясьпынна праносячыхся хуткіх самаходаў вядзе ў замкнуты ў сабе асаблівы сьвет.

На абшырным пляцу, па левым баку якога высяцца галоўныя будынкі з сваімі гладкімі, выразна разьмешчанымі фасадамі, у павяваючых ад подмухаў сьвежага ветру з гор сьцягох абодвух працуючых тут арганізацыяў навокал ідзе праца, як у гадзіньніку. Праз кованую брамастацкай работы мы праходзім па некалькім сходкам у квадратную галю галоўных будынкаў і гэтым самым у цішу кіруючага цэнтру, сіла лучаваньня якога тым большая, чым менш відочны для голага вока прычыны гэтага. Кіраўнік нямецкага аддзелу, кіраўнік працы Шлягман у супольным кабінэце кіраўнікоў, распаложаным на першым паверсе, уводзіць нас у круг заданьняў вучэбнага аддзелу і вядзе нас далей да обэрст-лейтэнанта Эйтля, каманданта румынскага вучэбнага цэнтру Брэазы. Ад кіраўніка працы й обэрст-лейтэнанта мы атрымліваем вычэрпываючыя выясьненьні ў арганізацыйных пытаньнях.

Нямецкі вучэбны аддзел зьяўляецца перш за ўсё школай для кіраўнікоў аддзелаў Дзяржаўнае Службы Працы. У лютым адбыўся ўжо першы выпуск выўчаных кіраўнікоў і кандыдатаў на кіраўнікоў; ужо другі курс, гэткім чынам, падрыхтоўваецца ў падножжа Карпатаў да сваіх выхаваўчых заданьняў у Нямеччыне. Усё, што выпрацавана гадовай практыкай у школах Румынскае Службы Працы, а ў Райху стасуецца ўжо, як звычайная рэч, усё гэта тут прарабляецца нанова. Рутына ня мае ніякага голасу там, дзе кожны загад, кожнае мерапрыемства ў кожным выпадку мусіць быць выясьнена ў іх сэнсе. Там нельга проста сказаць: «вось гэта заўсёды так» і спакойна існьці па сьцежцы выўчаных формул. З гэткага падставовага творчага дасьледжваньня, у нас ужо стаўшага правілам, вырастае паўната пазнаньня, якая, старанна апрацованая й спраўджаная, навучаючых робіць у роўнай меры й навучаючымміся. І ў гэтым ляжыць вартасьць гэтага ўладжаньня вучэбнага аддзелу ў Румыніі для Дзяржаўнае Службы Працы. Бо ніколі мы ня хочам угаварыць сябе, што здабытая раз формула пазбаўлена далейшых мысьлёвых магчымасьцяў і раз асягнуты стан зьяўляецца недатыкальнай сьвятасьцю.

Праца, стройны рытм якой захапіў нас ужо пры ўезьдзе, відаць у радзе драўляных дамоў і ўпрыгожаньнях усяе мясцовасьці. За некалькі тыдняў прыдзе сюды новы курс 370 румынцаў, якія ўжо два месяцы былі пры арміі, а цяпер будуць вучыцца ў Брэазе, спачатку 6 месяцаў як работнікі, а тады яшчэ 5—6 месяцаў, як кандыдаты на кіраўнікоў. Тады мусіць быць зроблена мейсца для іх разьмяшчэньня, а калі яшчэ прыдзе на 2—3 месяцы каля 100 абітурыентаў, то будзе «поўная хата». Гэтак вучэбны аддзел стаіць у бурлівым патоку абшырнае будаўнічае працы румынскае Службы Працы так, што выўчанае ў Брэазе пакаленьне кіраўнікоў зможа без адкладу прыступіць да ўзгадаваньня моладзі.

Дні нашых працаўнікоў у Брэазе напоўнены разнароднымі перажываньнямі, якія гэты час пакінуць у іх успамінах, як найцікавейшы ўва ўсім іх жыцьці. І вось, урэшце, гарачая праца скончана; весела канчаецца тыдзень працы, кожны займаецца сваімі асабістымі справамі, вядуцца дыскусыі, кожны заняты клопатамі ці надзеямі сяброў. Адбываюцца экскурсіі ў далейшыя ваколіцы Брэазы, каб атрымаць поўнае ўражаньне аб краі і людзях.

Такія экскурсіі, якія робяць супольна румынскія й нямецкія правадыры Службы Працы ў гарыстыя мясцовасьці, што ўсьцяж зьмяняюць свой від, зьяўляюцца, урэшце, таксама часьцінай службы з наказу ідэі. Бо ў маляўнічых ваколіцах Прэдэаль-Пассу не адно пытаньне насоўваецца куды лягчэй і не адзін адказ напрашваецца з усёй пэўнасьцю, калі яны разважаюцца гэтак быццам мімавольна на панадворку Цайдэнскай кірхі. Але важна тое, што гэтыя гадзіны вольнага цясьнейшага зьбліжэньня стала ператвараюцца ў вялікшае людзкое пашанаваньне і нават у гастрэйшых формах загадаў і паслухмянасьці ўнутры самых фармацыяў, каб усьведаміць сабе ўнутраны й вонкавы абраз нямецкага вучэбнага аддзелу, бо толькі ў узгадненьні ўсіх дзейных сілаў можа паўстаць нейбольшы посьпех узложаных заданьняў. Але вышэйшай мэтай усіх меншых і большых стараньняў ёсьць, аднак, і застаецца сяброўскае супрацоўніцтва паміж вучэбным аддзэлам Румынскае Службы Працы і Мункі Цінэрэтулюі Раманам, каб бліжэй падыйсьці да мэты ў сваім ідэйным духу толькі што зарганізаванай эўрапэйскай моладзі.

Перадавы аддзел на Керчы

Гэнэрал-палкоўнік барон фон Ріхтгофэн прыляцеў самалётам да перадавога аддзелу, які знаходзіцца глыбока ў тылах ворага, каб абгаварыць з кіраўніком угрупаваньня удзел лятунства.

ПК Здымка: Ваенны справаздаўца Міттэльман.

Флот ЗША страціў дзевяць лінейных караблёў

60% усяго танажу лінейных караблёў. Амэрыканская эскадра паплыла трымаючы курс на Кап.

У рымскіх ваенна-марскіх кругох сцьвярджаецца, што ваенны флот ЗША пасьля страты затопленага цяпер лінейнага карабля клясы «Мэрылэнд» страціў дзевяць лінейных караблёў з пятнаццаці, якіх усяго мелі ЗША у мамэнце ўваходу ў вайну.

Паўночна-амэрыканская ваенна - марская эскадра, да якой належала затопленая адзінка, паплыла ў напрамку Кап-Рут. Гэтая эскадра выслана мабыць для падмацаваньня разьбітага ў бітве ў Каралевым моры злучанага флоту Англіі й ЗША або для падмацаваньня на Міжзамным моры.

Аб асобе каманданта падводнае лодкі Гроссі, павышанага за свае посьпехі на фрэгатнага капітана, даведваемся, што ён радзіўся ў 1908 г. у Бразыліі і ў яе водах асягнуў сваю вялікую перамогу. Гроссі прыймаў удзел у Абісынскай вайне і ў мінулым годзе здабыў срэбную мэдаль адвагі за зьбіцьцё 4-маторных лятунскіх лодак падводнай лодкай, якой ён камандаваў.

—о—

Новая база ЗША ў Бразыліі

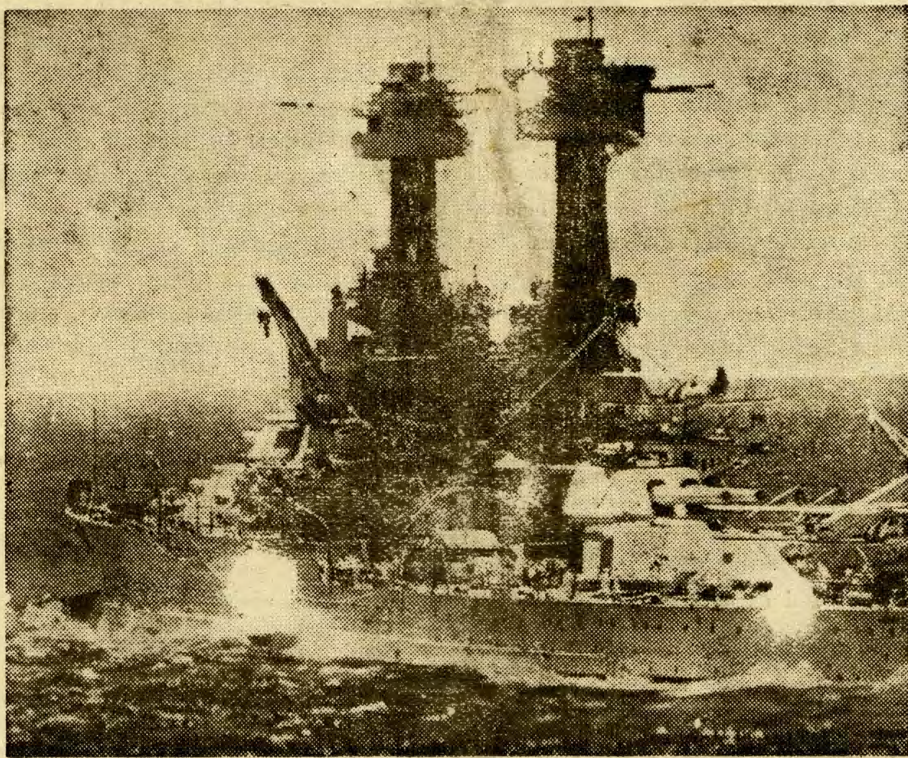
Рэкіф— ваенна-марской і паветранай базай.

Паводле афіцыяльнага апавяшчэньня, у бразылійскім порце Рэкіф у штаце Пэрнамбуко будзе ўладжана паўночна - амэрыканская база флоту й лятунства. Неабходныя работы для яе ўладжаньня, як паведамляюць у Рыо дэ Жанэйро, будуць праведзены Бразыліяй у паразуменьні з Злучанымі Штатамі.

Выдатны посьпех „Барбарыго“

Першая італьянская атака на ваенныя караблі ЗША.

Бліскучы посьпех італьянскае падводнае лодкі «Барбарыго», 941 тоннаў выдавышіску (паўзьвер вады), якая належыць да групы сярэдніх акіянскіх адзінак, зьяўляецца першым баявым спатканьнем італьянскага ваенна - марскога флоту з ваенным флотам ЗША. Плютакратычная прапаганда суправаджала высыланыя паўночна - амэрыканскія лінейныя караблі заядлымі пагрозамі супроць Італіі, але з гэтага ўзмацненьня сілаў новага галоўнакамандуючага на Міжземным моры, контрадмірала Гарвуда, ня было ніякай пазнакі. Італьянскай падводнай лодцы лучылася ў бразылійскіх водах, гэта значыць, звыш 5000 марскіх міляў ад свайго радзімага порту, натрапіць на паўночна - амэрыканскую эскадру караблёў. Заатакованыя зьнянацка а поўначы паводле мясцовага часу моцныя варожыя фарманцыі былі цалкам перапалоханы. Гэта вынікае з тое акалічнасьці, што суправаджаўшыя судны пасьля затапленьня лінейнага карабля клясы «Мэрылэнд» забыліся, што трэба атакаваць з свайго боку падводную лодку. «Барбарыго», як паведамляюць з Рыму, прадаўжае свае апэрацыі.

Лінейны карабель «Мэрылэнд»

Як паведомлена ў Надзвычайным Камунікаце Галоўнае Кватэры Італьянскае Арміі, італьянская падводная лодка залпам тарпэдаў затапіла ў 100 мілях на захад ад атлянтыцкага вострава Фэрнандо дэ Норонга лінейны карабель ЗША клясы «Мэрылэнд» (32.000 тон).

Дыктатура цэнзара ЗША

Рузвэльт баіцца праўды. Газэты й часапісы для заграніцы забаронены.

Заправілы й ваенныя праступнікі Злучаных Штатаў безаглядными цэнзурнымі сродкамі прабуюць скрыць перад грамадзкасьцю сьвету сапраўднае палажэньне ў Рузвэльтаўскай Амэрыцы. Іх страх перад праўдай ужо дайшоў да таго, што шмат амэрыканскіх часапісаў і газэт наагул ужо больш не прапушчаюцца заграніцу або выходзіць у асобных выданьнях для заграніцы, у якіх палахліва здушваецца кожны намёк на ўзрастаючыя труднасьці ў заспасабленьні Амэрыкі.

Цэнзурныя мэтады Рузвэльта пачынаюць не падабацца нават самім брытанцам, бо яны дашчэнту падрываюць давер англельскага насельніцтва ў якую-небудзь помач з боку Амэрыкі. Брытанскі журналіст Віліям Гіккэй, які некалькі тыдняў таму вярнуўся з Злучаных Штатаў у Англію, востра нападае ў «Дэйлі Экспрэсс» на гэтыя амэрыканскія мэтады. Ён з горычу абураецца на тое, што нават аддзел абвестак амэрыканскіх газэт знаходзіцца пад кантролем цэнзуры ЗША і што практычна ніводная паасобная абвестка асабістага ці прафэсыянальнага характару ня можа паявіцца ў амэрыканскіх газэтах і часапісах, прызначаных для заграніцы. Цэнзарамі Рузвэльта дапушчаюцца толькі абвесткі аб экспарце, якія маюць зманьваць сьвет аб збытку, якога ў сапраўднасьці ў Амэрыцы няма. Брытанскі журналіст пры гэтым насьміхаецца перадусім з таго, што амэрыканцы з асабліваю запалам хваляцца вывазам віскі. Тымчасам у Амэрыцы наагул не выбляецца ніякой віскі, а прывозіцца яна з Англіі.

Усе абвесткі, у якіх відаць нястача гумы, палива, сталі й мэталяў і з якіх вынікае ўзрастаючая гаспадарчая бяда, праўна забаронены. Гэтак выглядае выхваляная гэтак званая свабода прэсы дэмакрацыяў.

У бясьпечныя мейсцы.

Каб захаваць цывільнае насельніцтва ад небясьпек на абшары, дзе адбываюцца ваенныя апэрацыі, жыхары пры падтрыманьні Нямецкае Арміі перавязжаюць у занятыя раёны, у якіх ізноў настаў спакой і парадак. На здымку бачым адну сялянскую сям'ю ў дарозе да свайёй тымчасовай новай радзімы.

Мальта збамбардавана 5000 разоў

Амэрыканскія падмацаваньні ў Міжземным моры.

Як паведамляе «Свэнска Дагблядэт», у Гібральтар мае прыбыць з Злучаных Штатаў вайсковы транспарт у 5000 чалавек.

Няма, аднак, пэўнасьці, ці гэтыя падмацаваньні прызначаны для самага Гібральтару, ці маюць пайсьці ў пункты Міжземнамор'я.

Як падае «Унітэд Прэсс», Ля Валетта ў сераду была збамбардована 5000 раз.

Новы італьянскі самалёт „Рэ 2001“

Выпрабаваны ў баёх над Мальтай

Італьянскае лятунства ўвяло новы гончы самалёт, які ў сваіх першых баёх над Мальтай выказаў надзвычай добра сваю здатнасьць. Апрача азначэньня тыпу «Re 2001» не падана ніякіх іншых дадзеных аб новай машыне. У ваенным камунікаце паведамляецца, што эскадра самалётаў «Re 2001» скуткоўна спараліжавала тактыку ангельскіх ганчакоў над мальтыйскім лётнішчам Мікабба. Эскадра чакала на недасяжнай вышыні атакуючыя самалёты, каб наступна прабіцца ў стрымгаловым палёце праз варожую ахову ганчакоў і абстраляць варожыя бамбардыроўшчыкі зьніштажальным агнём. Пасьля гэтага самалёты высадзіліся на ўласных лётнішчах. Самалёты «Re 2001» у сваіх першых баёх зьбілі шмат Спітфайраў (тып гончых самалётаў), не паносячы ніякіх уласных стратаў.

Закон аб высяленьні жыдоў

Закон прыняты славацкім парлямантам.

Славацкі парлямант на сваім паседжаньні ў пятніцу прыняў закон аб высяленьні жыдоў. Гэтым Славакія становіцца ў першых радох тых дзяржаваў, якія ня толькі пазналі небясьпеку жыдоўства, але прадпрынялі й практычныя меры для ўхіленьня гэтай небясьпекі. Закон пастанаўляе, што жыды павінны пакінуць тэрыторыю славацкай рэспублікі, прычым, тыя жыды, якія ўжо раней пакінулі славацкую тэрыторыю, аўтаматычна трацяць правы грамадзянства ў славацкай дзяржаве. Маемасьць жыдоў пераходзіць на карысьць дзяржавы. Закон прадугледжвае пэўныя выняткі, а іменна — неабмежаваныя часам, і абмежаваныя.

Берагавая абарона ЗША бязьдзейнічала

Усе газэты ЗША падаюць дакладныя апісаньні затапленьня аднаго ангельскага параходу непасрэдна перад Нью-Йоркскім узьбярэжжам і прапікненьня нямецкіх падводных лодак у вытокі Міссісіпі.

Вайсковыя супрацоўнікі Нью-Йоркскіх газэт падчырківаюць, што берагавая абарона бязьдзейнічала. Крытыкі асабліва расчараваны тым, што нямецкія падводныя лодкі не баяліся зусім берагавых батарэяў, бо яны плылі адкрыта паўзьвер прыбярэжных водаў.

Herausgeber und Druck: Sturm-verlag G. m. b. H. Königsberg, Zweigniederlassung Bialystok, Lindenstr. 64, Tel. 437.